

Denna rapport är en sammanställning grundad på Utrikesdepartementets bedömningar. Rapporten gör inte anspråk på att ge en fullständig bild av läget för de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i landet. Information bör också sökas från andra källor.

PERU – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 31 december 2019

I. SAMMANFATTNING

Peru är en demokrati och under de senaste decennierna har respekten för de mänskliga rättigheterna stärkts. Det finns en nationell plan för mänskliga rättigheter som omfattar åren 2018 - 2021. I Peru finns även ett aktivt civilsamhälle.

Samtidigt är allmänhetens förtroende för de statliga institutionerna lågt, inklusive för rättsväsendet, vars oberoende är ifrågasatt. Korruption anses vara ett av de största hoten mot efterlevandet av rättsstatens principer. Staten har svaga institutioner och en begränsad närvaro i stora delar av landet. Personer som lever i fattigdom och i utsatta situationer, som kvinnor, urfolk samt hbtq-personer, löper en särskild risk att utsättas för kränkningar av de mänskliga rättigheterna.

Landet har det senaste decenniet varit en av regionens snabbast växande ekonomier. Fattigdomen har reducerats och medborgarnas tillgång till hälso- och sjukvård samt utbildning har förbättrats. Trots dessa framsteg finns fortfarande stora socioekonomiska klyftor i samhället, särskilt mellan den urbana och den rurala befolkningen. Människor på landsbygden har genomgående sämre tillgång till formell sysselsättning, hälso- och sjukvård, utbildning samt annan grundläggande samhällsservice såsom el, vatten och sanitet. Höga våldsnivåer och organiserad brottslighet präglar de delar av landet där den statliga närvaron är låg och staten saknar resurser att kontrollera att lagstiftningen efterlevs. I dessa områden är produktion och smuggling av narkotika,

människohandel samt illegal gruv- och skogsnäring vanligt förekommande. Konflikter mellan polis och befolkningen i lokalsamhällen kopplade till utvinningsindustrin, jordbruk, samt större infrastrukturprojekt på landsbygden, har förekommit och lett till våldsamheter.

Den informella sektorn utgör omkring 70 procent av arbetstillfällena och arbetare inom den sektorn åtnjuter i regel begränsat arbetsrättsligt skydd. Strejkrätten är enligt lag erkänd i Peru men en mycket liten del av arbetskraften är fackligt organiserad.

En omfattande migration från Venezuela har inneburit att Peru mottagit 830 000 venezolanska migranter vilket medfört stora utmaningar för landet men också för migranterna. Enligt UNHCR uppger merparten av migranterna att de har utsatts för diskriminering.

Förutsättningarna för kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna försvåras bland annat av omfattande könsrelaterat våld som är utbrett i hela landet. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) är Peru ett av de länder i Latinamerika som har högst mödradödlighet. Abort är olagligt med undantag vid fara för moderns liv. Kvinnor är underrepresenterade i ledande befattningar.

II. RÄTTSSTATENS PRINCIPER

Allmänhetens förtroende för de statliga institutionerna är lågt. Rättsväsendets oberoende är ifrågasatt och uppfattas allmänt som byråkratiskt och ineffektivt. Polisen och kongressen uppfattas vara landets mest korrupta institutioner. Peru rankas på plats 101 av 180 länder i *Transparency Internationals* index 2019 över upplevd korruption. I *World Justice Projects* rättsstatsindex 2019 rankas Peru på plats 70 av 126 länder.

Domstolarnas kapacitet är låg, vilket medför att rättsprocesser kan pågå i många år. Domare utses av kongressen med två tredjedelars majoritet. Drygt hälften av domarna i det peruanska rättsväsendet uppges vara fast anställda. Övriga är deltidsanställda eller tillfälliga ersättare, vilket riskerar att reducera domstolarnas oberoende. Det förekommer att domare står anklagade i korruptionsutredningar.

Den 30 september 2019 begärde dåvarande premiärminister Salvador del Solar en förtroendeomröstning i kongressen för regeringen. Anledning var att den oppositionsstyrda kongressen vägrat godkänna ett lagförslag med syfte att göra processen för val av domare till den konstitutionella domstolen mer transparent.

Kongressen ignorerade begäran och fortsatte utse medlemmar av den konstitutionella domstolen. President Martín Vizcarra ansåg att kongressen därmed inte hade förtroende för regeringen och upplöste kongressen samt utlyste nyval till den 26 januari 2020.

Rättssäkerhet

Peruansk lagstiftning garanterar rätten till offentlig försvarare, vilket också respekteras i praktiken. Det är möjligt att överklaga domar och beslut. Enskilda individers möjlighet att hävda sin rätt, anmäla övergrepp och få dem prövade i en oberoende och opartisk domstol varierar emellertid beroende på socioekonomiska faktorer som klass, etnicitet, kultur, kön, hemvist och språk. Medborgare med ett annat modersmål än spanska, som talar något av landets officiellt erkända urfolksspråk, har rätt till tolk i en rättegång. För de icke-spansktalande urfolken i högländerna och i Amazonas är den faktiska tillgången till tolk ofta begränsad.

Den nationella ombudsmannens, ”*Defensoría del Pueblo*”, främsta uppgift är att försvara och främja befolkningens mänskliga rättigheter och hantera klagomål från individer. Ombudsmannen har mandat att vidta förebyggande åtgärder, exempelvis genom att initiera lagstiftning och att övervaka efterlevnaden av statens skyldigheter. Den offentliga förvaltningen har i sin tur skyldighet att samarbeta med ombudsmannen.

Militär personal som anklagats för kränkningar av de mänskliga rättigheterna har haft lättare att få tillgång till juridiskt stöd än offren.

Peru har en långtgående antiterrorismlagstiftning. Den gör det möjligt för regeringen att förklara undantagstillstånd i delar av landet och låta militären genomföra ordningsmaktens uppgifter samt suspendera vissa civila fri- och rättigheter, exempelvis kravet på att en häktningsorder ska vara utfärdad av domstol.

Långa häktningstider och ett ineffektivt rättssystem utgör ett problem för rättssäkerheten och leder till att många människor tvingas vänta flera år på rättegång. Drygt hälften av de intagna på landets fängelser uppges ha blivit dömda i en domstol, medan resten är häktade i väntan på rättegång.

Straffrihet och ansvarsutkrävande

Det peruanska samhället präglas ännu av de kränkningar och övergrepp av de mänskliga rättigheterna som begicks under den interna väpnade konflikt som pågick under 1980- och 90-talet. Detta gäller inte minst i de värst drabbade områdena och för familjerna till de omkring 15 000 personer som försvann under konflikten. Många av medlemmarna från de väpnade grupperna har dömts till långa fängelsestraff. Samtidigt pågår ett stort antal rättsprocesser om kränkningar och övergrepp fortfarande. En sannings- och försoningskommission har skapats för att kompensera offren för konflikten. Ett särskilt nationellt råd har skapats, vars uppgift är att identifiera konfliktens offer och utfärda officiella certifikat, vilka bekräftar att offren har rätt till kompensation. Hittills har genomförandet av kommissionens specifika rekommendationer vad gäller konkreta och individbaserade kompensationsåtgärder varit begränsat. På Justitie- och människorättsministeriet finns sedan 2017 en enhet som arbetar med att implementera en nationell plan för att identifiera de personer som försvann i samband med den interna konflikten. Regeringen har sedan 2011 betalat ut cirka 80 miljoner kronor i individuell ekonomisk ersättning till konfliktens offer inklusive anhöriga till personer som har saknas.

2018 beslutade den dåvarande presidenten Pedro Pablo Kuczynski att benåda den före detta presidenten Alberto Fujimori som avtjänade ett 25 årigt fängelsestraff för brott mot de mänskliga rättigheterna som begåtts under den interna väpnade konflikten. Fujimoris dom hade setts som en stor framgång för offren och deras familjer och benådningen följdes därför av landsomfattande protester.

Den Interamerikanska domstolen för mänskliga rättigheter inledde då en process för att utreda om benådningen stred mot Perus internationella åtaganden. I oktober 2018 ogiltigförklarade Högsta domstolen i Peru

benådningen, och i januari 2019 började Fujimori avtjäna de 15 år som återstod av fängelsedom.

III. DEMOKRATI

De politiska rättigheterna och de politiska institutionerna

Peru är en demokratisk republik med ett flerpartisystem. Allmänna val till presidentämbetet och den lagstiftande församlingen, kongressen, hålls vart femte år. Förtroendet för valmyndigheten och det politiska systemet är lågt bland befolkningen” Efter den väpnade konflikten har demokratin återupprättats, ett aktivt civilsamhälle utvecklats och skyddet av de mänskliga rättigheterna stärkts. Våldsamheter i samband med val är ovanligt.

Den peruanska konstitutionen garanterar maktindelning mellan den exekutiva, lagstiftande och dömande makten, vars institutioner ska vara oberoende och självständiga. I praktiken förekommer emellertid politiska påtryckningar på domare och rättsväsendets oberoende ifrågasätts av allmänheten.

Det peruanska partisystemet är starkt personcentrerat och flera partier liknar mer individuella valplattformar än regelrätta partier. Särskilt gäller detta partipolitik på lokal och regional nivå.

Finansiering av politiska kampanjer har kunnat kopplas till korruption, narkotikahandel och annan organiserad brottslighet.

Av kongressens ledamöter är 25 procent kvinnor. Andelen kvinnliga ministrar i regeringen har varit ungefär densamma som i kongressen de senaste åren. En ojämförd könsfördelning råder även inom den politiska representationen på regional och lokal nivå.

En folkomröstning i december 2018 godkände ett antal politiska reformer som syftade till att hantera problem avseende korruption, finansiering av politiska partier samt ojämförda vallistor. Även antalet mandatperioder för valda kongressledamöter begränsades.

Det civila samhällets utrymme

Peru har ett aktivt civilsamhälle som är verksamt inom flera samhällssektorer. Ett nationellt samordningsorgan för mänskliga rättigheter (*Coordinadora Nacional de Derechos Humanos, CNDDHH*) koordinerar ett åttiotal organisationer.

Trots att civilsamhällesorganisationer inte alltid inkluderas i politiska beslutsprocesser har de med andra åtgärder, såsom kampanjer och fredliga protester på gatan och i sociala medier, utövat effektiv påverkan. Det gäller bland annat frågor rörande kvinnors, urfolks och barns åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter, konfliktförebyggande, demokrati och miljö.

Många civilsamhällesorganisationer anser att de möter motstånd från politiska företrädare, i synnerhet vad gäller miljöfrågor och urfolks rättigheter. Till följd av Perus implementering av ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självständiga länder finns en lag om att lokalbefolkningen måste konsulteras innan utvinning av naturresurser sker. Inte sällan har konflikter ägt rum när gruv- och skogsnäringens intressen stått mot urfolkens landrättigheter eller där civilsamhället ansett att utvinning riskerat leda till miljöskador.

Enligt internationella civilsamhällesnätverket CIVICUS är situationen för civilsamhällesorganisationer som driver urfolks intressen svår, delvis till följd av de konflikter som uppstår mellan lokalbefolkningar och utvinningsindustrin. Våldsamheter i samband med demonstrationer förekommer, och inte sällan rapporteras det i media och från människorättsorganisationer om övervåld från polis och privata säkerhetsbolag.

Civilsamhällesorganisationer åtnjuter skattefrihet i Peru.

IV. MEDBORGERLIGA OCH POLITISKA RÄTTIGHETER

Respekt för rätten till liv, kroppslig integritet och förbud mot tortyr

Perus konstitution förbjuder moraliskt, psykiskt och fysiskt våld, samt tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling. Tortyr föranleder sedan år 1998 stränga straff enligt den peruanska brottsbalken,

men enligt ombudsmannen och civilsamhällesorganisationer förekommer enskilda fall av tortyr och polisbrutalitet mot civila.

Förhållandena på landets fängelser är bristfälliga, framförallt på grund av överbeläggning, höga våldsnivåer och brist på sanitet.

Höga våldsnivåer och organiserad brottslighet präglar de delar av landet där den statliga närvaron är svag. Människohandel förekommer särskilt i svårtillgängliga områden där narkotikaproduktion och annan organiserad brottslighet är vanlig, inte minst i delar av Amazonas och det svårtillgängliga området mellan floderna Apurimac, Ene och Mantaro.

Personer i utsatta situationer som kvinnor, urfolk samt personer som lever i fattigdom, drabbas oproportionerligt av människohandel. Prostitution förekommer över hela landet, och är särskilt koncentrerad till de större städerna, framförallt huvudstadsregionen.

FN:s tortyrkommitté har gett Peru rekommendationer att bland annat förbättra förhållandena i häkten, minska polisövervåldet, utfärda färre undantagstillstånd, agera mot våld mot kvinnor, flickor och pojkar, få bukt med straffriheten vid tortyrbrott, samt förbättra det medicinska och psykologiska stödet till tortyroffer. Den peruanska staten har vidtagit vissa åtgärder avseende flera av rekommendationerna, men enligt ombudsmannen är framstegen begränsade eller obefintliga. I enlighet med det tillhörande protokollet till FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling (CAT) har inrättandet av en nationell mekanism för att förebygga tortyrbrott rekommenderats av FN:s tortyrkommitté. Ett kontinuerligt samarbete pågår mellan ombudsmannen och statliga företrädare för att motverka tortyr och statligt övervåld mot civila.

Dödsstraff

Den peruanska konstitutionen från 1993 tillåter dödsstraff under perioder av krig och för terroristbrott. Den senaste avrättningen ägde rum 1979.

Rätten till frihet och personlig säkerhet

Den peruanska grundlagen anger att ingen individ får frihetsberövas utan skriftligt beslut från en domare. Den frihetsberövade ska ställas inför en

domstol inom 24 timmar, med undantag vid fall av misstänkt terrorism, narkotikasmuggling eller spioneri. I de fallen tillåts frihetsberövande i maximalt femton dagar utan prövning i domstol. Perus långtgående antiterrorismlagstiftning möjliggör begränsningar av vissa medborgerliga fri- och rättigheter, exempelvis kravet på arresteringsorder för frihetsberövande.

Yttrande-, press- och informationsfrihet, inklusive på internet

Den peruanska konstitutionen garanterar yttrande-, press- och informationsfrihet. I Reportrar utan gränser pressfrihetsindex 2019 rankades Peru på plats 85 av 180 länder. Placeringen är en förbättring jämfört med föregående år.

Förtalslagstiftning används mot journalister och andra aktörer som rapporterar om politiskt känsliga frågor, exempelvis korruption, narkotikahandel och polisvåld eller om utvinningsindustrins konflikter med lokalbefolkning om landrättigheter. Journalister riskerar även utsättas för hot eller våld i samband med bevakning av de frågorna.

Såväl enskilda försvarare av de mänskliga rättigheterna som företrädare för urfolken har hotats och mördats under de senaste åren. Enligt den nationella ombudsmannen har 960 människorättsförsvarare sedan 2002 anklagats för brott, varav 538 anklagats för brott i samband med protester. 2019 lanserade Justitieministeriet en nationell plan med åtgärder för att specifikt skydda människorättsförsvarare.

Medielandskapet domineras av ett fåtal privata aktörer, särskilt vad gäller tryckta och digitala medier, där *El Comercio*-gruppen intar en dominant ställning, både ekonomiskt och vad gäller inflytande. Företaget äger flera av landets största dagstidningar och tidskrifter, samt är majoritetsägare i en av Perus största tv-kanaler.

Inga restriktioner finns för användningen av internet eller sociala medier, även om tillgången i praktiken begränsas av dåligt utbyggd digital infrastruktur i delar av landet. Enligt det nationella statistiska institutet (INEI) har knappt hälften av befolkningen över sex års ålder tillgång till internet. Skillnaden i tillgång mellan stad och landsbygd är stor, 60

respektive 15 procent. Skillnad råder även mellan könen, 58 procent av männen respektive 45 procent av kvinnorna har tillgång till internet.

En digital plattform för transparens och tillgång till offentlig information finns. Plattformen syftar till att följa hur myndigheter uppfyller individens rätt att begära ut offentliga handlingar.

Rätten till mötes- och föreningsfrihet

Den peruanska konstitutionen garanterar rätten till fredliga sammankomster. Sammankomster på offentliga platser behöver förankras till myndigheterna, men tillstånd får endast nekas vid fara för allmän säkerhet eller folkhälsa.

Enligt den peruanska konstitutionen har alla rätt att upprätta stiftelser och olika former av ideella juridiska organisationer.

Protester från lokalbefolkningen förekommer återkommande i områden där gruvutvinning och skogsavverkning. Inte sällan bemöts dessa protester av polis eller militär. Kritik från människorättsföreträdare har riktats mot att staten använder sig av möjligheten att utlysa regionala undantagstillstånd samt polisiära och militära ingripanden för att stävja sociala konflikter och därigenom tysta lokala manifestationer.

Religions- och övertygelsefrihet

Den peruanska konstitutionen garanterar religion- och övertygelsefrihet. Omkring 75 procent av befolkningen uppger sig vara katoliker. Den romersk-katolska kyrkan är det enda religiösa samfund som mottar ekonomiskt stöd från den peruanska staten, i enlighet med ett avtal med den Heliga Stolen, men lagstiftningen gör i övrigt ingen juridisk skillnad mellan de religioner som utövas i landet. Religiösa samfund åtnjuter liksom övriga civilsamhällesorganisationer skattefrihet.

V. EKONOMISKA, SOCIALA OCH KULTURELLA RÄTTIGHETER

Fackliga rättigheter och relaterade frågor

Peru har ratificerat samtliga av den internationella arbetsorganisationens (ILO) åtta kärnkonventioner. Peru ingår i ILO:s styrelse för perioden 2017–2020.

Rätten att strejka är föreskriven i lag. Minst tio personer krävs för att kunna bilda en fackförening. Arbetsmarknadsministeriet uppskattar att knappt tio procent av arbetskraften, motsvarande 1,4 miljoner arbetstagare, är fackligt organiserade, varav majoriteten är verksamma i offentlig sektor. Minimilönen uppgår till ca 300 USD i månaden, vilket motsvarar cirka 2 600 kronor.

Som ett led i Perus ambition att bli medlem i OECD har arbetsmarknadsområdet reformerats, vilket bidragit till att efterlevnaden av FN:s vägledande principer om företagande och mänskliga rättigheter regelbundet följts upp. Under 2019 har Justitieministeriet lett arbetet med att ta fram en nationell handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter.

Arbetslösheten beräknas uppgå till omkring sex procent. Enligt statistik från FN:s utvecklingsprogram (UNDP) förvärvsarbetar cirka 80 procent av männen och motsvarande siffra för kvinnor är cirka 65 procent. Cirka 70 procent av ekonomin utgörs av informella arbeten, inom vilken de anställda endast i begränsad omfattning åtnjuter arbetsrättsligt skydd och tillgång till offentligt finansierade tjänster. Detta drabbar kvinnor särskilt hårt, cirka tre fjärdedelar av alla kvinnor som förvärvsarbetar har informella anställningar.

Barn under fjorton år får enligt lag inte arbeta. Barn mellan tolv och fjorton år tillåts dock arbeta om ett tillstånd kan uppvisas som intygar att det går att kombinera skolgång med arbete. Människorättsorganisationer rapporterar om hundratusentals fall av illegalt barnarbete, framför allt på landsbygden, men även i städerna.

Rätten till bästa uppnåeliga fysiska och mentala hälsa

Det finns högkvalitativ och specialiserad sjukvård, men tillgången till den varierar stort mellan olika befolkningsgrupper, inte minst beroende på inkomst, och mellan boende i stad och på landsbygd.

Trots att lagen föreskriver fri allmän sjukvård beräknas miljontals peruaner stå utan sjukvård, särskilt på landsbygden. De är därmed beroende av ideella organisationers verksamhet för att få tillgång till

hälsovård. Enligt Världshälsoorganisationen (WHO) var den genomsnittliga livslängden för kvinnor 79 år och män 73 år 2018.

Tillgången på sex- och samlevnadsundervisning och preventivmedel är relativt god, men varierar beroende på geografisk belägenhet. Par och individer har en lagstadgad rätt att få tillgång till information om preventivmedel och familjeplanering utan diskriminering, tvång eller våld.

Abort är olagligt med undantag vid fara för moderns liv. Peru uppges vara det land i Latinamerika där det genomförs flest illegala aborter, cirka 1 000 per dag. Barnadödligheten var 14 per 1 000 födselar 2018, en markant sänkning jämfört med 1990 då dödligheten uppgick till 80 per 1 000 födselar.

Enligt uppgift från UN Women finns utbildade barnmorskor närvarande vid cirka 70 procent av födselarna på landsbygden och vid 96 procent av födselarna i tätorter.

Mödradödligheten har minskat drastiskt från cirka 250 dödsfall per 100 000 levande födselar 1990 till cirka 88 dödsfall per 100 000 levande födselar 2017, enligt siffror från WHO. Landets statistikmyndighet INEI anger att fjorton procent av peruanska flickor och kvinnor i åldrarna femton till nitton år har varit gravida.

Rätten till utbildning

Skolgång är obligatorisk i Peru mellan sex och sjutton års ålder. Det bedrivs förskolor för barn mellan tre och fem år. Kvaliteten på undervisningen är mycket varierande. Generellt är standarden högre i städerna än på landsbygden. Stora skillnader förekommer mellan de olika inkomstgrupperna vad gäller deltagande i utbildningssystemet.

Omkring 90 procent av eleverna studerar vid offentliga skolor. De privata skolorna tillämpar generellt höga undervisningsavgifter. Enligt INEI går över 99 procent av alla barn mellan sex och elva år, och 95 procent av alla barn mellan tolv och sexton år, i grundskolan. 89 procent av pojkar och 84 procent av flickorna går ut grundskolan. Barn på landsbygden går i snitt endast sju år i skolan.

Enligt Skolministeriet har analfabetismen bland personer över femton år minskat med drygt en procent under de senaste fem åren. Enligt INEI var drygt 1,4 miljoner personer analfabeter år 2018, vilket motsvarade tre procent av alla män och nio procent av alla kvinnor. Bland personer på landsbygden var analfabetismen högre, 15 procent. Analfabetismen bland kvinnor var också högre på landsbygden, där en fjärdedel saknade läs- och skrivkunnet. Bland personer över 60 år är närmare en femtedel analfabeter.

Rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet

Det senaste decenniets ekonomiska utveckling i Peru har lett till att andelen peruaner som lever i fattigdom minskat dramatiskt. Enligt INEI levde 20 procent av befolkningen i fattigdom 2018, jämfört med 37 procent 2008. Även den generella tillgången till hälso- och sjukvård samt utbildning har förbättrats.

Stora socioekonomiska klyftor mellan olika grupper i samhället kvarstår. I UNDP:s index 2019 för mänsklig utveckling rankas Peru på plats 82. Det finns områden på landsbygden, främst i bergstrakter och Amazonas, som fortfarande saknar tillgång till el, vatten och sanitet. I städerna uppges 87 procent av befolkningen ha tillgång till rinnande vatten och 84 procent till fungerande avlopp. På landsbygden är andelen 70 respektive 60 procent.

I utkanterna av de större städerna, framför allt i huvudstaden Lima, finns det omfattande slumområden som saknar stadsplanering, elförsörjning, rinnande vatten och avlopp.

VI. RÄTTEN ATT INTE UTSÄTTAS FÖR DISKRIMINERING

Kvinnors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna

Lagen föreskriver jämställdhet mellan män och kvinnor och könsbaserad diskriminering är förbjuden. Samtidigt präglas samhället till stor del av könsstereotypa föreställningar.

Kvinnor är underrepresenterade på höga positioner och ledande befattningar i samhället. De senaste regeringarna har eftersträvat en mer jämställd könsbalans bland ministrarna. Omkring en tredjedel av kongressens ledamöter är kvinnor. På regional och kommunalpolitisk

nivå är andelen kvinnor lägre. President Vizcarra stiftade en lag 2019 med syfte att uppnå en stegvis utveckling mot en helt jämställd kongress till 2031.

Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter för kvinnor såsom rätten till abort och sex- och samlevnadsundervisning begränsas i praktiken med hänvisning till behovet av att skydda så kallade traditionella familjevärderingar. Politiska förslag som syftar till att öka jämställdheten mellan kvinnor och män eller stärka kvinnors och flickors rättigheter bemöts ibland med protester.

En jämställdhetskommitté har skapats inom rättsväsendet för att främja jämställdhet. Domstolarna har 24 regionala enheter vilka har till uppgift att fokusera på brott utförda mot kvinnor.

Ett program har initierats med servicecentra där polis, åklagare, juridiska rådgivare och specialiserad vårdpersonal ska finnas för kvinnor och flickor som utsatts för våld i nära relationer. Programmet ska erbjuda offren juridisk, psykologisk, social och medicinsk hjälp. Ministeriet för kvinnor och utsatta befolkningsgrupper har infört en avgiftsfri jourlinje och genomför regelbundet kampanjer för att uppmärksamma våldet mot kvinnor och flickor i nära relationer och dess konsekvenser. Civilsamhällets organisationer har uttryckt oro över brister vad gäller tillgång till och kvalitet på hjälp för offren, särskilt på landsbygden.

Enligt ombudsmannen saknar 40 procent av landets polisstationer resurser och kompetens för att kunna intervjua brottsutsatta kvinnor på ett professionellt sätt. Majoriteten av poliser och mottagande civil personal på polisstationerna har heller ofta ingen träning i att ta hand om våldsutsatta kvinnor.

Våldtäkt är förbjudet enligt lag, inklusive mellan makar, liksom våld i nära relationer. De rättsliga påföljderna kan variera från en månad upp till sex års fängelse. Domare kan även besluta att den dömda inte får återvända till familjens hem. Lagen möjliggör även för anhöriga eller andra personer som bor i ett hushåll där våld förekommer att anmäla brott.

Enligt lagstiftningen är vårdpersonal skyldig att dokumentera skador på omhändertagna brottsoffer. Polisutredningar av våld i nära relationer ska ske inom fem dagar och myndigheter åläggs att ge särskilt skydd till kvinnor och barn. Enligt Ministeriet för kvinnor och utsatta befolkningsgrupper har drygt 68 procent av de peruanska kvinnorna åtminstone vid ett tillfälle i livet utsatts för psykologiskt, fysiskt eller sexuellt våld.

Sexuellt och könsrelaterat våld förkommer över hela landet. Kvinnoministeriet dokumenterade 155 092 fall av våld mot kvinnor 2019, vilket var en ökning med 36 procent från 2018. Könsrelaterade mord på kvinnor där förövaren är en nära släkting, make eller partner utgör en särskild brottsrubricering med ett minimistraff på femton års fängelse. Tillämpningen av lagen kritiseras av människorättsföreträdare för att vara eftersatt och ineffektiv. Under 2019 rapporterade Kvinnoministeriet om 166 kvinnomord och 404 försök till mord.

Prostitution är lagligt för kvinnor över arton år om de har registrerat sig hos kommunala myndigheter och uppvisar hälsointyg. Majoriteten av personer i prostitution arbetar informellt och saknar därmed skydd. Människohandel förekommer i hela landet. Påföljder för koppleri och köp av sexuella tjänster av minderåriga varierar från fyra till åtta års fängelse, men tillförlitlig information från myndigheterna saknas om omfattning samt om antalet åtalade och dömda.

Enligt statistikmyndigheten INEI saknar mer än dubbelt så många kvinnor som män någon form av formell inkomst. Av de sex miljoner kvinnor som är sysselsatta arbetar 75 procent i informella sektorn. Godtyckliga uppsägningar av gravida kvinnor är vanligt förekommande, liksom diskriminering på arbetsplatser på grund av kön.

Lagen föreskriver att kvinnor ska få lika lön som män för lika arbete, men i praktiken tjänar kvinnor i genomsnitt 80 procent av vad män tjänar, enligt INEI. Tusentals kvinnor uppges av olika civilsamhällesorganisationer vara föremål för tvångsarbete, främst inom gruvdrift, skogs- och jordbruk, tegelproduktion och hushållsservice.

Barnets rättigheter

Ombudsmannen har inrättat regionala ombudsmannafunktioner för barn och ungdomar i landet. Dessa bistår bland annat med familjerådgivning och tar emot anmälningar om övergrepp mot barn.

Barnmisshandel är enligt ombudsmannen och civilsamhällesorganisationer ett vanligt förekommande problem i hela landet. Enligt en nationell enkät uppges drygt 70 procent av barn och unga ha utsatts för psykiskt och fysiskt våld trots att det är förbjudet. Framför allt flickor drabbas av sexuella övergrepp. Mörkertalet anses vara stort. Barnprostitution och människohandel med barn förekommer trots att detta är förbjudet enligt lag och belagt med fem till tolv års fängelse.

Våldtäkt av minderårig yngre än den sexuella myndighetsåldern fjorton år ger minst 25 års fängelse. Lagen förbjuder barnpornografi, och straffet för inblandning i barnpornografi är böter eller fyra till tolv års fängelse. Lagen förbjuder även vuxna att använda bedrägeri, maktmissbruk eller barns utsatthet för att ha sex med någon under arton år.

Barnarbete är ett utbrett problem, särskilt i den informella sektorn. Enligt INEI fanns 1,65 miljoner peruanska barn som exploateras i olika typer av arbetsförhållanden 2019, vilket motsvarar drygt sjutton procent av alla barn i landet.

Rättigheter för personer som tillhör nationella, etniska, språkliga och religiösa minoriteter samt urfolk

Konstitutionen föreskriver jämlikhet mellan alla medborgare och förbjuder diskriminering på grund av etnicitet, ursprung eller språk. Cirka 45 procent av befolkningen i Peru beräknas tillhöra någon av landets urfolk. Majoriteten i landet talar spanska, men även quechua och aymara är officiella språk. Det finns omkring 120 olika minoritetsspråk.

Enligt den nationella samordnaren för mänskliga rättigheter, förekommer diskriminering av urfolk, vilka också är starkt överrepresenterade bland personer som lever i fattigdom. Samordnaren menar att staten, bland annat genom otillräcklig lagstiftning, brister när det gäller att förebygga brott mot urfolk samt miljöförstöring i deras områden.

En nationell lag om samråd finns för att inkludera urfolken i beslutsfattande i frågor som rör nyttjandet av mark inom deras territorier. I praktiken behöver staten inte ta hänsyn till urfolkens önskemål. Sedan 2019 finns en lag med syfte att stärka den nuvarande process av konsultationer i enlighet med ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder samt med anledning av landets åtaganden enligt Parisavtalet samt inom ramen för Perus nationella klimatpolitiska ramverk.

Hbtq-personers åtnjutande av mänskliga rättigheter

Diskriminering är förbjuden i grundlagen och det finns lagstiftning som erkänner individers rätt att anmäla diskriminering på grund av sexuell läggning eller könsidentitet.

Civilsamhällesorganisationer konstaterar emellertid att hot och diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet är vanligt förekommande, men att detta sällan anmäls på grund av rädsla för våld eller ökad diskriminering.

Enligt Ombudsmannen har 95 procent av landets hbtq-personer upplevt någon typ av våld eller diskriminering. Organisationen Movimiento Homosexual de Lima registrerar årligen hundratals fall av våld mot hbtq-personer. Diskriminering är vanligt förekommande inom arbetsmarknaden, inom utbildningssystemet samt hälsovården. Även personer med hiv eller aids riskerar att drabbas av omfattande diskriminering och trakasserier.

Samkönade äktenskap är inte tillåtna. Inget lagrum finns som erkänner eller skyddar könsidentiteten hos transpersoner som därmed saknar skydd från diskriminering. Könstillhörighet kan inte korrigeras i folkbokföringen.

De senaste förslagen för att stärka den nationella lagstiftningen om skydd mot diskriminering på grund av könsidentitet och sexuell läggning har fällts av en majoritet i kongressen. Fyra regionala regeringar har förordningar som uttryckligen förbjuder diskriminering av hbtq-personer, men straffrättsliga sanktioner saknas.

Utbildningsministeriet har lagt fram förslag på en läroplan med skrivningar om vikten av jämställdhet och att i skolan belysa och motverka diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet. Konservativa opinionsyttringar och kyrkan har med hänvisning till att reformerna inte är förenliga med den peruanska konstitutionen och står i strid med traditionella familjevärderingar protesterat och förmått Utbildningsministeriet att dra tillbaka förslagen.

Flyktingars och migranternas rättigheter

2019 fanns mer än en miljon utlandsfödda i landet, varav majoriteten, drygt 830 000, kom från Venezuela. Av venezolanerna hade 496 000 ansökt om asyl. Regeringen har bland annat beviljat flera politiskt engagerade flyktingar asyl.

Den peruanska regeringen samarbetar med FN:s högkommissariat för flyktingar, UNHCR. Den peruanska katolska migrationskommissionen är officiell förmedlare av assistans till flyktingar. Regeringen erbjuder flyktingar skydd på en förnybar årsbasis i enlighet med kommissionens rekommendationer. Asylsökande har rätt till offentlig utbildning och rätt att arbeta.

Med anledning av krisen i Venezuela infördes 2017 tillfälligt en förenklad process för att ansöka om ettåriga, tillfälliga uppehålls- och arbetstillstånd (PTP) för venezolaner som kommit in i landet lagligt. När regeringen i december 2018 avslutade möjligheten att ansöka om de ettåriga uppehållstillstånden hade drygt 486 000 tillstånd delats ut. För personer som förvärvsarbetar och är ostraffade kan tillfälliga tillstånd övergå till permanenta uppehållstillstånd.

2019 infördes krav på att venezolanska flyktingar, med undantag för minderåriga, äldre och gravida, måste uppvisa giltigt pass och en så kallad humanitär visering utfärdad av det peruanska migrationsverket för att kunna komma in i landet. Sedan restriktionen infördes har det officiella flödet av antalet venezolanska flyktingar minskat, men en viss irreguljär flyktingström förmodas kvarstå.

Enligt UNHCR har drygt 60 procent av de venezolaner som befinner sig i städerna Lima, Cusco, Arequipa, Tumbes och Tacna uppgett sig ha varit

utsatta för diskriminering, framförallt på grund av sin nationalitet. Efter förordningar som begränsar anställning av utlänningar utfärdats i städerna Cusco och Huancayo gjorde ombudsmannen 2019 ett offentligt uttalande om att de nya förordningarna riskerade leda till diskriminering och förstärka negativa stereotyper av venezolanska migranter. Förespråkare för de mänskliga rättigheterna ifrågasatte förordningarna i domstol och åklagaren anklagade borgmästaren i Huancayo för att medvetet uppmuntra till diskriminering.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Peru har sedan 1999 en lag som ska säkerställa funktionsnedsatta personers rättigheter på flera områden, inklusive hälso- och sjukvård, utbildning och sport. Genom lagen inrättades även ett nationellt råd för integration av personer med funktionsnedsättning, CONADIS, samt en särskild avdelning inom ombudsmannaämbetet. Lagen kräver att personer med funktionsnedsättning ska utgöra minst fem procent av arbetskraften inom offentlig sektor och tre procent i privata företag med över 50 anställda. De företag som lever upp till lagstiftningen får rätt till en särskild skattereduktion. Enligt Arbetsmarknadsministeriet är dock endast 15 procent av personer med funktionsnedsättning i sysselsättning.

Enligt *Human Rights Watch* (HRW) registreras mental funktionsnedsättning på ID-kort, vilket bland annat kan leda till problem när innehavaren vill öppna ett bankkonto. HRW rapporterar även att tvångsmedicinering förekommer på regionala institutioner.

Begränsningar av möjligheten till utbildning för barn med funktionsnedsättning är utbredd. Enligt en rapport från det nationella ombudsmannaämbetet befann sig 88 procent av barn med funktionsnedsättning i skolåldern utanför skolsystemet. Mindre än en procent av de undersökta skolorna var anpassade och tillgängliga för barn med funktionsnedsättning.

Enligt organisationen *Mental Disability Rights International* avsätter regeringen för lite resurser för tillsyn och utbildning för personer med funktionsnedsättning, vilket innebär att dessa ofta blir ekonomiskt och socialt marginaliserade.

Vissa framsteg har skett när det gäller lagstiftning avseende ökad tillgänglighet, men få åtgärder vidtas för att säkerställa tillgängligheten till offentliga byggnader.

VII. Exempel på svenskt och internationellt arbete rörande mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer i Peru

Såväl bilaterala biståndsgivare som multilaterala organ, såsom EU, FN, de amerikanska staternas organisation (OAS), är aktiva för att främja mänskliga rättigheter i Peru. Amnesty International, Human Rights Watch och andra internationella civilsamhällesorganisationer ger viktigt stöd till lokala ideella organisationer som arbetar med mänskliga rättigheter.

Sveriges bilaterala utvecklingssamarbete med Peru upphörde 2010. Svenskt stöd finns kvar i annan form i Peru genom det svenska civilsamhället, som finns representerat genom Svalorna Latinamerika, Diakonia och Rädda Barnen, samt genom stöd till multilaterala organ samt Röda Korset. Regeringens demokratisatsning, som går ut på att Sverige i alla sammanhang ska stå upp för demokratiska principer, arbeta för att stärka demokratin och uttrycka kritik när den brister, genomförs också i Peru.

Mänskliga rättigheter är en viktig komponent i EU:s relationer med Peru, och tas återkommande upp i politiska dialoger vid vilka Sverige deltar regelbundet. Särskilda dialoger hålls om mänskliga rättigheter, utvecklingssamarbetet samt inom ramen för frihandelsavtalet,

År 2017 deltog Peru för tredje gången i FN:s universella granskningsmekanism Universal Periodic Review (UPR). De mottog rekommendationer från 69 stater. Rekommendationerna avsåg bland annat dödsstraff, våld mot kvinnor, flickor och ungdomar, människohandel, diskriminering av hbtq-personer, barnarbete, skydd av människorättsförsvarare, tvångssteriliseringar samt rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Peru är en icke-permanent medlem i FN:s säkerhetsråd för perioden 2018–2019 och är medlem i FN:s råd för de mänskliga rättigheterna perioden 2018–2020.

VIII. RATIFICERING AV CENTRALA KONVENTIONER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER

Internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter, (*International Covenant on Civil and Political Rights*, ICCPR) ratificerades år 1978. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 1980. Det tillhörande protokollet om avskaffandet av dödsstraffet har inte ratificerats.

Internationella konventionen om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (*International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights*, ICESCR) ratificerades år 1979. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt har inte ratificerats.

Internationella konventionen om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering (*International Convention on the Elimination of all forms of Racial Discrimination*, ICERD) ratificerades år 1971.

Konventionen om avskaffandet av alla former av diskriminering mot kvinnor (*Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women*, CEDAW) ratificerades år 1982. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2001.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (*Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment*, CAT) ratificerades år 1988. Det tillhörande protokollet om förebyggande av tortyr ratificerades år 2006.

Konventionen om barnets rättigheter (*Convention on the Rights of the Child*, CRC) ratificerades år 1990. Det tillhörande protokollet om barns indragning i väpnade konflikter ratificerades år 2002. Det tillhörande protokollet om handel med barn, barnprostitution och barnpornografi ratificerades år 2002. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2016.

Internationella konventionen om skydd för migrantarbetare och deras familjers rättigheter (*International Convention on the Protection of the*

Rights of All Migrant Workers and Members of their Families, ICRMW) ratificerades år 2005.

Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (*Convention on the Rights of Persons with Disabilities, CRPD*) ratificerades år 2008. Det tillhörande protokollet om enskild klagorätt ratificerades år 2008.

Internationella konventionen till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden (*International Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearances, ICED*) ratificerades år 2012.

1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning (*Convention Relating to the Status of Refugees, 1951 Refugee Convention*) ratificerades år 1964. Det tillhörande protokollet ratificerades år 1983.

Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen (*Rome Statute of the International Criminal Court, ICC*) ratificerades år 2001.

Regionala instrument

Amerikanska konventionen om de mänskliga rättigheterna, (*American Convention on Human Rights*) ratificerades år 1978. Det tillhörande protokollet om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ratificerades år 1995. Det tillhörande protokollet om avskaffandet av dödsstraffet har inte ratificerats.

Inter-amerikanska konventionen om att förebygga och bestraffa tortyr, (*Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture*) ratificerades år 1990.

Inter-amerikanska konventionen om att förebygga, bestraffa och eliminera våld mot kvinnor (*Inter-American Convention on the Prevention, Punishment and Eradication of Violence against Women*) ratificerades år 1996.

Erkännande av Interamerikanska domstolens (IACHR) jurisdiktion, accepterades år 1981.